

ZOMBOR ÉS VIDÉKE.

A BÁCS-BODROGH MEGYEI EGYESÜLT ELLENZEK HIVATALOS POLITIKAI KÖZLÖNYE.

Megjelenik hetenkint kétszer: Vasárnap és csütörtökön.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

A bajai utcával szemközt Falezene-fele ház, hova minden, a lap szellemi és anyagi részét illető közlemények intézendők és minden újságíróknak.

Felelős szerkesztő:

DR. MOLNÁR GYULA.

Előfizetési árak:

Egész évre 8 frt — Félévre 4 frt — Negyedévre 2 frt
Néptanítóknak egész évre 6 frt Félévre 3 frt Negyedévre 1 50
Egyes szám ára 10 kr.

A magyar sajtó a tanügyért és tanítóknak.

Nem áldozatról van szó.

A magyar tanügy és tanítók helyzete annyira egy a nemzeti kultúra sorsával, hogy ezekkel minél eredményesebben foglalkozni nem áldozat, hanem a hivatás betöltése minden magyar hírlapíró részéről.

Nem is mondhatjuk azt, hogy a magyar hírlapírók parlagon hagyta volna a tanügyi kérdések mezejét, sőt alig van napi és hetilap, mely a tanügynek állandó rovatot ne nyitott volna.

Mindamellett a magyar tanügyi fejlődése nem kielégítő, a magyar tanítók kesorsa pedig epeiséggel mostoha.

Ez a méltatlan helyzet már-már kiöli néptanítóinkban a pálya iránti lelkesedést és idealizmust.

Pedig ha ez bekövetkezik: a magyar társadalom nagyobb zavaroknak és bajnak néz elé, mint a minők a külföldi nyelvi kultúrnépeit már küszöbön fenyegetik.

A magyar társadalomnak pedig bekészen van szüksége, mert olyan természetű bajok, amelyek a külföldön lé-

teznek, nálunk nem csupán a társadalmi rendet fenyegetnek, hanem veszélyeztetik hazánk és különösen nemzetünk szabadságát is, mert idegen beavatkozások veszélyét hozhatnák a hazára.

A magyar hírlapíróknak hathatósan oda kell működni, hogy ez be ne következzen. A társadalom figyelmét, érdeklődését és áldozatkészségét a nemzeti kultúra intézményei és munkásai iránt tevékenységben kell tartani, sőt fejleszteni szükséges.

Ez azonban a „Tanügyi rovatok“ által el nem érhető, mert a Tanügyi rovatot csak szakemberek és műkedvelők olvassák, de a nagy közönség figyelembe se veszi.

Ha a tanügy és tanítók érdekeiért komolyan tenni akarunk valamit, akkor gyakorta szükséges, hogy a lap különböző rovataiba beoszva, tanügyre vonatkozó részletek jelenjenek meg.

Nagyobb szabású tárgyakkal a vezércikkben foglalkozni érdemes, míg helyi visszajeléseket, elmaradottságot, elfogultságot a napi hírek szatyrájával kell üldöztünk.

Ha a tanügynek és tanítóknak csakugyan jót akarunk: oda kell őket venni a társadalmi ügyek sorába mindenütt,

mert a társadalom csak itt találkozhat az ő kérdéseikkel közvetlenül.

Már pedig arra van szükség, hogy a társadalom mielőbb belássa, hogy a tanítás helyzete tarthatatlan, s így a nevelés sikere is végleg veszélyeztetve van.

A liberális visszanyomta a kapkodó tanítóságot a 300 forintos nyomorba. A mélységből az ő szavuk nem hallik a kegyelmes urak zsölliéjéig, a kiknek fogalmuk sincs arról, hogy mit tesz az: három-négyszáz forintból megélni.

A liberális korszak mindent adminisztrálni akar, csak amit legelőbb kellene, a tanügyet hagyja ki a számításból.

Mikép fogja ez a logika megboszulni magát: azt majd megmutatja a jövő. A kormány még rá fog szorítani az obszitos katonákra és a faszér mesterlegényekre, mert a mai tanítóság sorsa vizsariaszt minden jobb sorsra érdemes tehetséget a hátatlan tanítói pályától.

A következők végeredménye mindenestre a tanítóság sorsának javulása lesz, de mennyire megadja az árát ennek az erőszakos átalakításnak a magyar társadalom: azt ki sem lehet számítani.

Erre a veszélyre lépten-nyomon figyelmeztetnünk kell a társadalmat.

Figyelmeztetnünk kell arra, hogy sa-

TARCSA.

Márczius idusán.

Bár az égő napba márihatnám a tollat,
S lángbetűkkel írnam e tündérrégét . . .
Óh dicső szabadság te nem tűnő napja,
Fölötted a legszebb hármás csillag ég.
Evről-évre főtűnsz, s mint az üstökös láng
Átrohansz ez ősi négy folyós hazán,
Fölrázva az alvó nemzetek szívében
Ngyvennyolcz emléket Marsnak idusán.

Látunk . . . újra látunk negyvennyolcz sugár,
Óriás világod im' feleink ragyog,
Nemzetek csodáják, nemzetek imádják
Dicső, szent szabadság fénylő csillagod.
A Kárpátok alján fölesküdt egy nemzet:
Legyőzni az önkény zsarnoki hadát,
S mint egykoron Róma büszke népe tette —
Hajh, szabaddá tenni a magyar hazát!

Uj kort, uj világot hirdettél a népnek,
Osszelánczoldád a testversziveket,
Testvériség gyúlt a magyarok egére,
S szétosztottak mind a zásad' fellegeket.
És a „Talpra magyar!“ harsona szavára
Sikra szállt egy ország népe szerteszét,
Hogy pirosra festett vermezőim ülje
A testvériségnek legszebb ünnepeit! . . .

„Pusztuljon a Czézár, éljen a szabadság!“
Róma jelégje ide szállt közénk,
„Le a büszke trónnal!“ — zúgott a hazában —
Egyenlőség szórjon hirt, világot fényt!
Villogt a fegyver, bömblötek az ágyuk,
Honú véritől ázott drága nemzetünk,
S a haláltusában egyre szölt a visszhang:
„Esküszünk! . . . esküszünk! . . . rabok nem
[eszünk!“ . . .

S ah! ki a csatában bomszerelme árán
Mártírhaltát vágyva, gyászos sirba tért,
A büszke hazának diadalmi ormán
Homlokára fűzték az örök babéret.
Elveszett Petőfi, elveszett a többi . . .
S az elárult nemzet Istenéhez tért:
Egy szent ima hangzik milliók ajkaról
A szabadság terén sirba szálltakért . . .

S mint egy nagy temető szomorú fejfája,
— Idegen hazában a remete-lak, —
Ebben a kis lakban hirdeti a multat,
Ngyvennyolcz emléket a turini agg.
Könyező szemének, haldokló szívének
Elég vigasz néha egy-egy kis levél . . .
Levél a hazából . . . mikoron ezt mondja:
„Ne sirj, ne sirj Kossuth!“ a magyar még él,

Él! . . . s a három ősi hegyhalomtól délre
Le az Adriáig, hullám kavár,
Megünnepli minden márczius idusát

Ngyvennyolcz emléket a lelkes magyar.
Szent ez é! s fölötté lángoló sugárral
Az a hármás csillag mindörökké ég . . .
Ngyvennyolcz! te tüztet ezt a hon egére:
Szabadság, egyenlőség, testvériség!

Kéry Gyula.

A szellemi vallás ügyében.

Írta: SCHMITT JENŐ.

Mindenekelőtt a materializmussal van számadástunk és itt különösen egy materialistával,*) akinek előre is azt a bizonyítványt állíthatjuk ki, hogy álláspontját következetesen képviseli.

Ebből az általános dicsőretből — mert ritka jó dolog ám a következetesség, — kivetheti a támadó, hogy mindaz, amit mi a következőkben felhozunk, nem a személyi támadás határáig menő szenvedélyes elkeseredettségek kifolyása, mint aminek talán tetszik, mert ott is, ahol legélesebben támadunk, mindig az elvől, a materializmusról és nem a cikkírőről szólunk, akinek csak egy körülményt vetünk a szemére. Mert mit mondjunk az olyan bíróról, aki először is kimondja, hogy minden erőködöse daczára sem értett meg minket, aztán a tényállást hamisító torzképet talál fel a közönség előtt, melyet mint a szellemi vallás hi-

ját érdekében követelje minden vonalon az iskolák rendbehozását, s a tisztességes tanítói fizetések megállapítását, mert lelkes buzgalommal és sikerrel működni csak oly pályán érdemes, mely az egyén existenciáját biztosítja.

Megszégyenítő és elkeserítő a tanítóságra, hogy hivatalosan is mellékkeresetre utalják! Adjának neki anyyi fizetést, hogy abból megélhessen és idejét, erejét, szorgalmát az iskolának szentelje!

Ezeknek az eszméknek adjunk gyakorta kifejezést lapunk hasábjain, de nem a tanügyi rovatban, mert oda csak a hivatalos dolgok ostromlók, hanem mindenféle czim alatt, mindenféle alakban, mert csak így halhatunk üdvösen a magyar nemzeti kultúra érdekében.

V. J.

A Radimeczky-eset.

A topolyai sikkasztásokról irnak váltig a fővárosi lapok. Még egyre újabb adatok merülnek föl a Radimeczkyféle öngyilkosság révén a topolyai sikkasztásokról.

A temetés után egy levelet találtak Radimeczky dolgozószobájának íróasztalán; a levél a községi bíró nevére szült. Ezt a levelet a község-házában nyilvánosan felolvasták. Radimeczky érzékeny bucsút vesz benne a községtől, bocsánatot kér a néptől végzetes tetteért s végül azt jegyzi meg, hogy ő a királyi adópénzekhez nem nyult.

A vizsgálat egyre serényen folyik a zombori pénzügyigazgatósági titkárnak, Szűcsnek vezetése mellett. Most már a kis-adó körül is bűnös ügykezelést fedeztek föl. Az adót az itteni község-házában 1893. végéig Zsuffa György kezelte, aki 1894. január elseje óta z apati i község-házánál van alkalmazva. Azt hiszik, hogy Zsuffa harmadik tagja a bűnös konzorciumnak. Őt az a súlyos vád terheli, hogy igen sok topolyai polgárnak az adó-

ját felvette és saját céljaira fordította, az adófizetők adókönyvecskéjébe szépen bevezette a fizetett összeget, a község-házában levő főkönyvbe pedig azt írta, hogy az illető fizetéképtelen. Sőt arra is rájöttek, hogy egyes jóbarátaitól évek óta nem követelt adót s a könyvekben mint nem fizetőképes figurált.

Most a kisadó fizető polgárokat egyenkint ezítálgák a városházára, ott megvizsgálják könyveiket s mostanig már mintegy 100 könyvecskében észleltek csalást. Igen sok a czípzés, szabó, fodrász, kik az adó fejében dolgoztak Zsuffának. Ezeket most sorra kihallgatják.

A vizsgálatban némi akadály is merült föl, amennyiben Márton Imre, a ki a nagy adófizetőktől vette át az óriási summákat, midőn inogni érezte maga alatt a talajt, a feleknek mindig magánál tartott adókönyvecskéjüket megsemmisítette. A megkárosult polgárok most követelik adókönyvecskéjüket, de azokat nem találni sehol.

A volt községi pénztárnokot, Pásztor Andriást kihallgaták. Pásztor a községnek, mint erkölcsi testületnek a birtokáról fizetendő adót is átadta Mártonnak, hogy a többivel együtt vigye Kulára az adóhivatalba, de Márton azt a többivel együtt elsikkasztotta s a könyvet meghamisította. Pásztor Andrásnak három óra leforgása alatt közel 400 frtot kellett fizetnie kárterítésképpen.

Sándor Béla megyei főispán ismét Topolyán volt, hogy a közigazgatási és fegyelmi tekintetben szükséges intézkedések szigorú és pontos keresztülvitelét ellenőrizze. A nála tisztelgő polgároknak azt mondta a főispán, hogy majd ő most egy derék jegyzőt ajánl Topolyának. Ere a polgárok mindjárt kijelentettek, hogy ők a megye befolyásának a jegyzőválasztásnál nem fognak engedni, mert Radimeczkyt is a megye protegálta volt s nagyon pörül jártak vele; a legközelebbi alkalommal a nép emberét fogják győzelemre juttatni!

vőinek nézetét kürtöli és önalkotta torzképe alapján nem állja egyenesen beteg elméjüknek, örülteknek nyilvánítani oly világnézet hivat, amelyről ő maga vallotta, hogy fel nem fogta értelmét. Ilyen eljárás nem a belátás, a helyesebb ismeret műve, — hisz ezt ő maga kizárta a nemértés megvallásával, — hanem a tévutra vezetett, helytelenül célzatos akarató.

Dolgunk van tehát a materializmussal. Nincs alaptalanabb arrogancia, mint ha a materializmus, mint „fejlett tudás“ akar szerepelni. A materializmus épen a fejletlen, naiv, durva, az érzelmi képek világában elmerült öntudat, mely nem ébredt saját gondolkozó és szellemi lényének öntudatára. Bizonyos értelemben materialista így a gyermek, a vad ember, a durva tudatlan ember, materialista, amennyiben önmagát csupán az érzelmi kiltárgyak világában mint hasonló érzelmi dologi tárgyat felfogni képes, amennyiben számára az egész világ ilyen érzelmi kiltárgyak pusztá halmaza. Ez a legprimitívebb, legtriviálisabb, legdurvább „okosság.“ Ezt felfogni nem nehéz; ehhez nem kell sem tudomány, sem mélyebb gondolkodás. Ha a bíráló ezt vallásnak nevezi, embereket erre a vallásra téríteni könnyű dolog, annál könnyebben, minél durvábbak az illetők, minél felszínesebb a gondolkodásmodjuk, minél sivárabb a kedélyük. Ezt a hitet ma is a legbanálisabb, legtudatlanabb emberek tömegesen vallják, va lamint vallották minden időben.

De hogy ilyen állásponton megállapodjunk, arra a magasztosabb, nemesebb öntudat fejlesztésének, a következetes, öntudatos gondolkodásnak hiánya szükséges.

Vegyük például a geometriát. Minden testnek minden irányban van kültere. Ez az egyik tétel. Ha határt állítunk, szükségkép túlléptük a határt. Nincs szükségünk ezt folytatni ismételtetni, új határt állítani, azon túlmenni stb. Milyen szellemtelen, milyen unalmas az oly kísérletnek ismétlése, melyről előre is föltétlenül tudjuk, hogy minden esetre érvényes, azaz érvényes a föltétlenül végtelenben. Ez a végtelenség nem foglaltható képbe, de a gondolat szükségkép fogja fel, az csakis a következetes gondolkodás kifejezése. A képekbe elmerült tompa, gondolat nélküli materialisztikus öntudat épen csak azért, mert a végtelenség ezen gondolata képekbe nem foglaltható, felfoghatalannak nyilvánítja azt, nem veszi észre, hogy nagyon jól tudja, miről beszél, mit nyilvánít felfoghatatlannak. Amiből aztán megint következik, hogy maga is felfogja, de nem reflektál rá. A materializmus a vak, a következetlen, a szigorú gondolkodást nélkülöző öntudat.

Ha azonban a végtelent valósággal felfogjuk, ha a végtelenség gondolata bennünk fölébred (van materialista, aki aztán elég következetes és mégis következetlen, hogy ezt elismeri, mint p. o. Büchner), akkor az a nagy

A miniszternél járt deputáció is hazajött már. A pénzügyminiszter ígérte, hogy biztost küld le, s a vizsgálat megéjtése után amennyire lehetséges lesz, a megkárosult polgárokat a legnagyobb kedvezményben fogja részesíteni. Jövőre adóhivatalt is ígér Topolyára, de egyelőre nem rendelkezik megbízható hivatalnokokkal.

Mint említettük, Radimeczky minden ingatlan birtokát röviddel a katasztrófa előtt eladta. Most kiderült, hogy a dugzagdognak hitt jegyző, óriási adósságban úszott. Néhány hónap előtt házastotta ki két leányát s a kelengyeket két bécsi céznelnél rendelte meg 10,000 frtért, de hitelle. Midőn a cézkek értesültek az esetről, rögtön leküldték megbízottjukat, de már mitsem találtak, mert a 14 szoba mesés berendezés kisebb adósságok fejében le volt foglalva. Radimeczky több takarékpénztárban s a nagyobb budapesti, szabadkai, szegedi, újvidéki üzletekben óriási összegekre szóló adósságokat hagyott hátra.

A községi árvapénzekben szintén nagy hiányt fedeztek fel. Márton csendőri fedezet alatt a zombori törvényszékhez szállították, hol védőjeül dr. Szilágyi Vilmos Istvánt választotta.

A kiállítási igazgatóság jelentése az 1896-iki ezredéves országos kiállítás előmunkálatairól.

(Folytatás.)

8. Lakberendezés: ösmagyar sátor: főuri szoba a XVI. — XVII. századból (40—50 □ m.), a bártfai városi tanács-terem (80—90 □ m.); XVII. századi török sátor; XVIII. századi főuri lakosztály (terem, hálószoba, boudoir, konyha, (mintegy 180 □ m.); XIX. századi empire izlésű szalon és hálószoba (60—70

kérdés merült fel: hogyan fér ez a végtelen gondolat ebbe a véges porszembe? Ez oly kérdés, melylyel azonban a gondolkodás nélküli materializmus nem szokott törődni. De fölveti ezt a kérdést a mélyebb gondolkodás. Ere persze a naturalista azt feleli, hogy végre is a végtelenség bennünk csak gondolat, vagyis az ő felfogása szerint illuzórius semmiség, pusztá árnyék. És nem látja, hogy a képek világa is csak öntudatának ilyen jelensége, hogy egyáltalán másról, mint jelenségről nem is beszélhet és hogy mindkét jelenség valóság: a szárnyas ló is, mely az agynak reális funkciója lehet, mert a véges a végesbe fér: a végtelenség eszméje is, mely azonban sokkal kevésbé fér a végesbe, mint az óceán vize a gyűszűbe. A végtelenség gondolata tehát eleven jelenség, a szellem valódi élete, melyben ő egy a mindenség nagy életével, a lények egységével. Az tehát nem a végesnek, az agynak, hanem magának a nagy végtelen egésznek öntudatra ébredése az egyes emberben.

A materialista vakon született emberhez hasonló, a ki ábrándnak véli, midőn az ép szemmel bíró ember neki az eget és földet átkaaroló, a nagy mindenséget egy szempillantással átölelő nagy látávról beszél, mely csak csapással a csillagokkal egyesít bennünket. Nem tapinthatom meg, tehát ábránd, mondja a szegény vak. Így felel nekünk a materialista, midőn a szellemnek azon öntudatáról beszélünk,

□ m.) Ezen helyiségek legnagyobb része bele van értve a 6-ik csoport helyiségeibe, mert együttesen állanak ki.

9. Pásztorélet, mezőgazdaság, stb.; az itt előírányzott 150 □ méternyi területen a jellemző tárgyak lesznek szekrényekben bemutatva. A teljes suiteek külön pavillont kapnak, a történelmi főcsoport épületén kívül.

10. Kormányzat és közszellem többnyire szekrényekben: oklevelek, pecsétek, érmek, jelvények, XVIII. századi interieur, az igazságszolgáltatási (vallató és büntető) eszközök számára; perdőöntő párbaj, megbélyegzett hamis tanu, félig lenyírt szőkevény rabszolga, zsidó középkori megszabott öltözetében (term. nagyságu csoportok); faltér 6 nagyobb szabasu térképnek, melyeken az ország területe korszakonként lesz feltüntetve. A szepesi káptalan XV. századi levéltáranak (kisebb négyzetű helyiség) mása.

11. Hadviseles; falterületen fegyverek, zászlók, trofeák képek, szekrényekben: kisebb terjedelmű tárgyak; szabadon álló lovas és gyalog alakok, csoportok: három XVI., XVII. és XVIII. századi interieur; XV. századi lovagterem (olyféle mint a vajdahunyadi, de emeleti magasságban) az épületen kívül: tornyok, bástyák, erődítmények, (XII—XVIII. századi stílus) löresekkel, várpuskák, és ágyuk fölállítására.

12. Nemzeti élet egyéb jellemző vonásai: falterület képeknek; szekrények a különböző tárgyaknak és emlékeknek.

A történelmi főcsoport tagjainak túlnyomó része nyári hónapokban távol lévén a fővárostól, ezen idő arra használtatott, hogy az országban létező anyag összeírása megkezdett és egyúttal egyes szakférfiak kutatások céljából az ország egyes részeinek beutazásával megbizattak.

Igy a nyár folyamán Hermann Ottó orsz. képviselő, a halászat és pásztorélet, dr. Sendrei János a hadtörténelemre, Gróf Bethlen Balázs a lakberendezésekre,

mely minket minden csillagzat fölül emel. Érzéki képbe nem foglalhatom, tehát képezet, beteges ábránd, így következtet ez a sajnálatraméltó szellemi tompaság és vakaság.

A pusztá nemleges oldalt felfogja a materialista, de a felhivas pozitív tartalmáról halvány fogalma sincs; hogy mit akarunk azzal, azt minden erőlködése daczára nem tudja fel-fogni, csak „nagyhangú mondásokat, virágzó szólásformákat, bombasztikus frázisokat“ lát.

Oh milyen gyönyörű az az evangelizmusi kép a gyöngyökről, Nem érzék egyénekre, hanem az elvrel Szép dolog a gyöngy, de bizonyos állat nem fogja megbecsülni soha, és mindig csak azt fogja találni, hogy csillogó, pompázó, „bombasztikus“ külsővel bíró, de haszontalan dolog: fényes a külsőszíne, de ropaut szegény a tartalma; abszolte meg nem emészthető. És váltig azt fogja erősíteni: „miért nem inkább a — makk! Fel nem tudja fogni soha, hogy hogyan lelkesülhet ilyen emészthetetlen haszontalanságon az esztetikai érzékel megáldott ember. Milyen „egészséges“ táplálék ellenben a makk, melyet a józan „fejlett tudás“ helyesen ítél meg ebbeli minőségében: nem joggal mondható-e betegesnek az az izlés, mely bombasztikus emészthetelenségeken gyönyörködik!

(Folyt. köv.)

Dedek Crescenz az irodalom történelre, Madarász Gyula a vadászatra és Váli Béla a zene- és zémművészetre vonatkozó tanulmányokat tettek, dr. Czobor Béla és Fittler Camill előadók pedig a fővárosi intézetek és gyűjtemények anyagát tanulmányozták és jegyzékbe vették. — A bizottságot munkálkodásában hathatósan támogatják dr. Thallóczy Lajos, a közös pénzügyminisztérium archivumának igazgatója és dr. Károlyi Árpád, a házi udvari és állami archivum aligazgatója.

A küldöttek által benyújtott terjedelmes és érdekes jelentések szakszerűen fel fognak dolgoztatni és kiegészítettetni.

Egyidejűleg az országban létező anyag felkutatására és jegyzékbe vételére nézve tett intézkedésekkel az Ausztriában és a külföldön köz és magánüjteményekben létező magyar történelmi vonatkozású tárgyak és műemlékeknek a kiállítás céljaira való megszerzése iránt is megtörténtek minden irányban a kellő lépések. Így az illető csoportbizottságok elnökeivel egyetértőleg megbízott dr. Pulszky Károly előadó, hogy első sorban a képművészeti és építészeti műemlékek felkutatása, a mellett pedig a többi történelmi csoportokba tartozó anyag tanulmányozása érdekében is a külföldet beutazza.

(Folyt. köv.)

Külömfélék.

— **Kinevezés.** A palánkai szolgabírósnágnál megtresedett iróki állásra Fischer Pál német palánkai lakos neveztetett ki.

— **Igazságügyi kinevezés.** Dr. Kölber Zsigmond kir. törvényszéki aljegyzőt az igazságügyminiszter jegyzőnek nevezte ki törvényszékünkhez.

— **Dömötör Pál** büszkűn vallja Baja város fiának. A szoborbizottság mint egy más helyen közöljük — a kitűzött ódapályázatra beérkezett 3-ik számú pályaműnek ítéltén oda a hölgyek díját, a jelíges levélkét fölbontván, arról győződött meg, hogy a nyertes: Dömötör Pál, ki Baját mondja szülővárosának, bár Zomborban szolgálja Themis templomát.

— **A zombori áll. főgymnasium pénteken d. e. 10 órakor ünnepli márczius 15-ét.** Az ünnepegy programja a következő: 1. Bevezető beszéd. Tartja Golfahn Mihály VIII. o. t. 2. Márczius 15. Bartók Lajostól, Szavalja Singer Emil VIII. o. t. 3. Márczius tizenötödike. Értekezés Inotay László VIII. o. tanuló. 4. Egy fényes lap a szabadságharczából. Irta Szűcs Andor VII. o. t. 5. Rendületlenül Arany Jánostól. Szavalja: Temunovics Zoltán V. o. t. Az ünnepelet az ifjúsági dalárda éneke kezd és végzi. Közönséget szívesen látunk.

— **Választás.** Petrovszelen községi aljegyzővé Muli István monostorszegi segédjegyző választott meg.

— **Radimetzky Ferencz** öngyilkosságát következőkép mondta el egy utas, ki ugyanazon kocsiszakaszban utazott, melyben az öngyilkosság végezhivtetett. Radimetzky szombaton éjjel vejét és egy jó barátját a vasúthoz kiaepte s azok beszállva elbucsuztak tőle, míg ő maga hátrább messze azok tudta nélkül, egy másik kőpömbé szállt. Míg a vonat a csantavéri állomást elhagyta, a folyosón felalál járt, ezután azonban hirtelen eltűnt s nemsokára két dörödlés hangzott el, melyeket a vonat dübörgése alatt alig lehetett pisztolylövésnek tulajdonítani. Azonban a folyosón sétáló eltűnése felűnt s az utazók utána néztek, mire csakhamar rájöttek, hogy a vonat félrehelyében R. agyonlőve fekszik. Látszott, hogy két lövést tett, az egyik halántéka közepében, mely nem volt halálos, míg a másik, szájába intézve, rögtöni halált okozott. Ekkor

megadták a vészjelt, mire a vonat a csantavér és Sándor közötti útvonalon megállott. A szemle után a vonat tovább indult Szabadkára. Az állomás főnök rögtön értesítette a rendőrséget, mely a tetemnek a zenai temetőben lévő bonczterembe való szállítását elrendelte.

— **Pályázat.** A szabadkai kir. törvényszéknel aljegyzői állásra két hét alatt.

— **A Pesti Hirlapot egy helyb.** tekintélyes kormányparti egyéniség meginterjúvolta ama vezérékkel miatt, a melyben derekasan meglegyeztette a megyei fő és alispánt és szemrehányta, hogy a „pártérdek“ et annyira szem elől téveszti, mire a „Pesti Hirlap“ a következő választ adta: Szerintünk a topoljai eset nem lévén pártkérdés, sem pedig politikai kérdés, hanem tisztán közigazgatási kérdés, a becsületesség és a polgárok zsebének kérdése, az eset és az abból levonható vélemény enyhítésére okul nem szolgálhat az, hogy az ellenzék így meg úgy „kiháshalja!“ Ha az ellenzék politikai tőkét akar belőle csinálni (a mi nem valószínű), nem lesz vele igazságú s igen könnyűt lesz ennek a törekvésnek újat állani. De csak akkor, ha másrésztől meg politikai indok címén nem mosogatták a szeresent, hanem meghagyják a maga szeresenségében és azt mondják: — Ez bizony szeresens; de hát a bőréről a feketeséget majd levakarjuk. Ime, már el is kezdtek! Tessék elhinni, ez a legheylesőbb és legmegnyugtatóbb politika. Az ember tege meg a köteletségét s azután akermiképen taktikázanak ellene, vigan fűtülhet. Arról miúndenesre tudomásunk van nekünk is — és ezt szívesen elismerjük — hogy 4 év óta szigorubb fegyelmet gyakorolnak. Sőt tudjuk azt is, hogy Bácsmegeye hatósága 22 jegyzőt cillont folytat, bár igen lassu és vonatott fegyelmi eljárást, a kik közül egykettő már hivatalától is el van mozdítva. Fájdalom azonban ez az egész „szigor“ fölőtte kevés hatású és számos nagy balsikai községben olyan korrupt állapotok uralkodnak, hogy az embernek a haja szála is égnek áll tőle, ha az odavaló emberek elpanaszolják. Különbben szívesen látjuk, hogy a lényegét koncedálja s csak a módokban tér el tőlünk. No jó! Közölje velünk annak a purifikációnak adatait is — ha módjában áll — s mi örömet fogjunk azokat regisztrálni, mint a hogyan nem szolgálnak örömlünkre a topoljai s ehhez fogható esetek. Különbösen pedig örüllünk, ha a község vagyonát és pénzkezelését alaposan és népszerű módon nagy nyilvánosság mellett megvizsgálják s annak adataival cáfolnak meg azt az állítást, hogy Bácsmegeye a korruptiótól el van fergetedve.

— **Bácsmegeyei h. 6. vasut.** Nagyszámú küldöttség tisztelettel Lukács Béla kereskedelemügyi miniszternél a Palánkától Kulánál Kis-Hegyesre (a budapesti-zimonyi vonathoz való csatlakozásul) tervezett helyiérdektű vasut ügyében. A küldöttség nevében, melyet Pulszky Ágost ir. és Rohonyi Gyula dr. országgyűlési képviselő és Rácz György kulai nagybirtokos vezettek a miniszter elé, Récséi Ede dr., kulai ügyvéd hatatos szavakban ecsetelte a tervezett vasut forgalmi jelentőségét s kérte a miniszter támogatását. Lukács Béla kereskedelemügyi miniszter örömmel üdvözölte a mozgalmat, a mely szintén hozzájárul a helyiérdektű vasutak közzgazdaságilag oly fontos ügyének emeléséhez és a támogatást a legszívélyesebben kilátásba helyezte.

— **Március 15-ike.** A szabadkai polgárság március 15-én csütörtökön este 7 órakor a Kulonesics Gergely V-ik köri vendéglőjében e nagy nap emlékére lakomát rendez.

— **Hires földink halála Münchenben.** Dr. Perlesz Jozsef magyar születésű müncheni hírnöves főrabbi a napokban meghalt. Perlesz dr. bácskai fiú volt. 1835-ben született Baján ahol atya Perlesz Baruch Aseher mint pap működött, gymnasiumi tanulmányait szülővárosában Baján végezte. 1854-ben megnyílt a boroszlói rabbiseminarium, s az első jelöltékek lépett ő is abba. Vasszerzalmu, kitűnő retorikai tehetsége és éles esze által csakhamar a legkitűnőbb növendékképpá küzdötte magát fel. Ugyancsak Boroszlóban 1850-ben az ottani tudományos egyetemen doktorrá promoveáltott. Diszertációjá: a ó testamentumának syriai for-

dításával (az ugynevezet Pessithról irt) méltó feltűnést keltett. Fzen utlvárról annak idejében a szak tudósok nagy elismeréssel nyilatkoztak. 1861-ben Dr. Gidemann bécsi és Dr. Bahmer magdeburgi rabbiak, valamennyien a boroszlói szeminárium első jelöltjei — együtt lett rabbírá felavatva. 1861-ben mindjárt poseni hitközségben nyert rabbi állomást. Egy becses műben meg is írta ezen községnek a történetét. 1871-ben a müncheni nagyközség hívta meg a rabbiszékre s azt haláláig dícséretesen betöltötte. Dr. Perlesz az irodalom terén örökös munkákat hagyott hátra, amelyekről a legszigorubb kritika is osztatlan dicsérettel emlékszik meg. Dacára annak, hogy Perlesz mintegy 40 évet töltött külföldön, mindig büszkén vallotta magát magyarának, szorgalmasan irt magyar szaklapokba és állandóan járatott magyar lapokat. Minden 5 évben hazra is rándult rokonainak látogatására. A Bácskában Perleszben sok előkelő család közeli rokonát siratja. Többek között a csak nemrégiben elhunyt bajai nábob Fischer Márk első onokatestvére volt. Zomborban pedig Dr. Fischer Mihály zombori rabbi második onokatestvérét gyászolja benne.

— **Személyi hír.** Dr. Piacz Bonifac tanterületi főigazgató városunk falai között időz a főgymnásium látogatása czéljából.

— **Hymen.** Reich József szabadkai kereskedő f. hó 18-án d. u. 4 órakor vezeti oltárhoz Strasser Hermina kisasszonyt.

— **A Toth Kálmán szoborbizottság** Baján e hó 9-én d. u. 5 órakor Dr. Hegedűs Aladár polgármester elnöklété alatt tartott ülésében döntött az ünnepi ódára kiirt pályázat felett. 15 pályamű érkezett be, melyek közül kettő magaslik ki messze a társai közül: a 3-ik számú (jeligeje „Minden dala igazság volt“) és a 13-ik számú (jeligeje „Haza és szerelem.“) A felkért bírálók többsége a bajai hölgyek díját a 3-ik számnak ítélték oda. A jelíges levélke felbontatván, kitűnt, hogy a pályanyertes óda szerzője Koszorus költőnk, városunk jeles szülöttje: Dömötör Pál. A bizottság főikéri, hogy a leleplezés ünnepélyén ódáját maga szavalja el. A 13-ik számú mű dicsérettel lett kitüntetve, a pályázati feltelek értelmében azonban a jelíges levélke csak szerző beleegyezésével bontható fel. A bizottság ugyanezen ülésben a szobor leleplezés ünnepélyének programját következőképen alapította meg: 1.) A leleplezés napja: 1894. június hó 3. A szoborbi zottság eapon d. e. 10 órakor a varoshaza nagytermében diszgyűlést tart, honnan a meghívott küldöttséggel együtt 1/2 órakor vonul a szobor terre. 2.) Az ünnepet a dalárda a „Szózat“ élénklésével nyitja meg. 3.) Dr. Horváth Cyril fogymn. tanár és az Elmékaibum szerkesztője, a szoborbizottság nevében üdvözi a vendégeket és a szobrot leleplezve, a városi törvényhatóság gondjaira bizza. 4.) Dr. Hegedűs Aladár polgármester átveszi a szobrot. 5.) A pályanyertes óda elszavalása. 6.) A törvényhatóság, a szoborbizottság és a küldöttségek koszorúkat beszédek nélkül, megbízóknak egyszerű megnevezésével, a szobor talpazatára helyezik. 7.) A dalárda Toth Kálmán dalából egyveleget énekel. 8.) Deli 1 órakor, a meghívott vendégek tszteleitére dszced a „Bárány“ szálloda színháztermében, este 8 órakor táncszertély a lövészyelet helyiségeiben. — Az ünnepély részleteire vonatkozó programot annak idején fogjuk közölni.

— **Hymen.** Ákosfalvi Szilágyi Lajos, zentai kir. aljárásló, Zenta előkező társas körmeinek egyik legkedveltebb tagja, a napokban jegyezte el magának Szabó Margit k. a. t. Szabó László orsz. képviselő leányát.

— **A felekeztek segélyezése a községök által.** A „Pesti Hírlap“ írja: Egyik városi törvényhatóság folyó évi költségvetésének terhére az ágostai evang. hitközség részére, egyházi célokra segélyt szavazott meg. E ha-

tározat ellen felebbezés történvén, a belügy-miniszter kikérvén a vallás- és közoktatásügyi miniszter nézetét is, megsemmisítette a határozatot, mert az 1868. LIII. t. c. értelmében a város, ha segélyezni akar hitfelekezetteket, valamennyit aránylagosan köteles a segélyezésben részesíteni, a fentforgó esetben pedig ebből alig elviselhető teher hárulna a város pénztárára; nem lehet tehát helye annak, hogy ezen következménynek kellő megalatolással előtt egyes felekezettek külön segélyt állapítsanak meg. — Valószínűnek látszik, hogy e határozat éppen városunkra vonatkozik, hogy ágostai evangélikus hívőknek 200 fnt segélyösszeg szavaztatott 2 szótöbbséggel mi ellen Fejér Gyula apát piébános felebbezéssel élt.

— **A Bolt-féle betöréses lopás tettesét** — úgy látszik — Budapesten elfogták és ma már a zombori kir. törvényszék fogházában hússul. A tettes Váradi Bertalan álnév alatt Zomborban működött mulakatos lenne, ki a betörés és lopás elkövetése után hirtelen eltűnt Zomborból. Gyauut keltett már ittléte alkalmazással is és a rendőrség meghagyta a pósthivatálnak, hogy a tőle ittlakó szűlleihez érkező leveleket előbb a rendőrségnek adják át. Ugy tudták meg azt, hogy Váradi Bertalan Amerikába akarván költözni, sokáig bolyongott külföldön, sok pénzt elköltött míg végre Budapestre tért, hol álnév alatt rejtőzött. A szűlleihez intézett levelében meghagyta, hogy a város poste restante irassék és úgy lehetett nyomára jutni. Nikólis György zombori rendőr alkapitány budapestre utazott, honnan f. hó 14-én a következő sürgönyt küldte: „Váradyt hozom. Eredmény valószínű.“ Az érdekes elfogatás részleteiről közelebb többet.

— **Moghívó.** A bogojevai polgári olvasókör március hó 15-ét mint a szabadság emléknapiját saját helyiségében, zárt körben megünnepli, melyre T. Cz.-et tsztelellet meghívja. Targysorozat: 1. F. hó 15-én reggeli 1/3 órakor sz. mise hallgatása. 2. D. u. 5 órakor gyűlékezés az olvasókör helyiségében. 3. D. u. 6 órakor alkalmi beszéd. Tartja: N. Czirály Gyula elnök ur. 4. Hymnus enklésen jelenlevők által. 5. Egy alkalmi vers. Szavalja: Molnár Gábor alelnök úr. 6. Szózat. Éneklék a jelenlevők. 7. Kossuth imája. Elmondja: Vincze Fábán úr. 8. Tavasz elmúlt . . . éneklék a tagok. 9. Talpra magyar. Szavalja: Bogyó József úr. 10. Társas vacsora 8 órakor. (Egy teríték 30 kr.) A választmány., Bogojeva, 1894. márcz. 12.

— **Nagy insolventia.** Pollák Fülöp borkereskedő, annak előtte Újvidék város regalebélője insolventiát jelentett. Passívai majdnem kerek 200,000 frtra, ellenben aktívai csak mintegy 120,000 frtra rugnak. Talán kikerülhető lesz a csőd, mert ha a megkísérelt egyezés nem is sikerülhet, a hitelezők szívesebben egyeznek meg abban, hogy csődön kívül szeszák fel a vagyonot sem mint a csődeljárást, vegyék igénybe, annál inkább, mert ily módon legalább üzleti neve marad meg a 30 év óta fennálló cégnek.

— **Esküvő.** F. hó 11-én d. u. 4 órakor vezette oltárhoz Lendvai Vilmos özv. Brichta Jakabné leányát Idát, Zentán.

— **Előmunkálati engedély.** A kereskedelemügyi m. kir. miniszter Baranyi Ödön orsz. képviselőnek az általa tervezett orosháza-csongrádi h. é. vasut folytatásaként Csongrádtól Majsa és Kis-Kun-Halás irányában Bajág vezetendő h. é. gőzmozdonyú vasutvonatra az előmunkálati engedélyt egy évre megadta.

— **Iparos tanonciskolák segélyezése.** A kereskedelemügyi miniszter a vallás- és közoktatásügyi miniszterrel egyetértőleg az apatini iparos tanonciskolának 300 fntot, az adának 150 fntot, a cservenkainak 300 fntot, a zentainak 200 fntot, a topolyainak 300 fntot, az ókanizsainak 300 fntot, az újverbaszainak 200 fntot, az ó- és újszácnak 125 fntot utalványozott ki a megyei iparalaptól.

— **Az ágostai hitvallású evangélikusok** egyetemes egyházi törvényszéke f. é. március

hó 15-én d. e. 10 órakor a pesti egyház épületében. (Deák-tér 4 sz.) rendkívüli törvényszéki ülést tart. Az ülés tárgyát néhány harmadfoka elbírálás alá terjesztett fegyelmi ügynek elintézése fogja képezni. Ezek között Steltzer Fyges kiszacsi felkészenek annak idején kriminális uton is folyt, s a hazai sajtóban részletesen ismertetőt ügye is. A törvényszéki ülésen, mely a zsinati törvények értelmében — nyilvános és itélathozatal akusát kivéve — nyilvános, világi részről Prónay Desző báró egyetemes felügyelő, egyházi részről pedig Karsay Sándor dunántúli püspök, mint hivatalára nézve legidősebb püspök fog elnökölni. Az előadói tisztségre Lauyi Bertalan egyetemes törvényszéki bíró, a pozsonyi kir. itelő tábla bírája kéretett fel.

— **Névmagyarosítás.** Stern Zsigmond kulai m. kir. vasuti mérnök a saját és kiskörm Elemér fia nevét belügyminiszteri engedéllyel Szabóra változtatta.

— **Érdekes határozatot** hozott közelebb a belügyminiszter egy vármegyei közigazgatási bizottsági tag választásának ügyében. Megsemmisítette a választást a törvény azon rendelkezése alapján, mely szerint, ha valamely választott közigazgatási bizottsági tag felvényt at egy ülésben sem jelenik meg s elmaradását minden alkalommal kellően nem igazolja, nem csak bizottsági tagságot veszti el, de a legközelebbi választásnál újra meg sem választható. Egyuttal kijelentette a miniszter, hogy a megyei tszúli főügyész hivatalával ellentétben jutott akkor, midőn ez ügyben a közgyűlésen elnökölő főispán által jogi véleményadásra ismeltelen felszólítatván, kitérő választ adott, holott köteles lett volna még elnöki felszólítás nélkül is saját kezdeményezéséből a közgyűlésnek jogi tanácssal szolgálni. Utasítandó tehát a főügyész, hogy törvényes köteleességekhez jövöre szorosan alkalmazkodjék.

— **Megállította a vonatot.** A f. hó 5-én d. u. Szabadkáról Szeged felé induló vonaton egy lakodalmi társaság is utazott. Az egyik lakodalmi vendég, kit a bőségesen bevett siller nem volt képes telelegíteni, hanem inkább fázott, a kúpeban levő „hideg—meleg“ jelzőt akarta igénybe venni, ehelyett azonban a vészjelzőt találta meghuzni, mire a vonat Palics közelebe megállott. A lakodalmas vendéget Palics állomáson kiszállították, azonban az állomási főnök — miután rendőr jelen nem volt — a deliquent utnak bocsátotta, mert a bírsággalál nem lévén a letartoztatottul egy árva garas, — semmire sem ment.

— **Férfi orrok és női orrok.** Általános az a nézet, hogy a nőknek jobb orruk van, mint a férfiaknak. (A férj uraknak van alkalmuk gyakran, hogy erről meggyőződjenek.) A nők különben nagyon bíszkek is kitűnő szaglási képesséjükre. Nagyon sajnáljuk, de a férj-nem dicősdőgére ki kell jelentenünk, hogy kéik kiváló, komoly, zombori pszikológus hosszú, alapos kísérletezés után arra az eredményre jutott, hogy a férfiak szaglóképessége átlag kétszer olyan finom, mint a nőké. A kísérletek közötti legfrappansabb volt az, hogy a férfiak kéksavat 200,000 vízrészből is kismerték, a nők pedig már a 20,000 ik vízrészben sem érezték meg a szagát A két tudós, kísérletek alapján, kategórikusan kijelenték, hogy a férfiaknak jobb szaglásuk van.

— **E lap nyomdájában egy jó házból való fű tanonczul felvetetik.**

S z i n h á z.

Csütörtökön „Lilliomfi“, Szilgietti régésrégi boházata ment, a melyet csak nagyon jó előadás tehetett volna élvezetessé. Nos, ez nem volt az; Polgár (Lilliomfi) volt az egyetlen, ki kacsagatni tudott, Kishontiban semmi sem volt a tanárból (Szilvásy), pedig de könnyű lett volna megjásznania Ellenben Timár (Adolf) jól felmondta leczkjét, Véber Ferike szenttelen volt mint mindig. Különbön iszonyu egy hét volt ez a józlesű színházlátogatóra: A

kéktestű és fia, Liliomfi, Primadonna, Richárd király szöktetése sok egy kicsit egymásután! Csak Rakodczayra figyelmeztetünk, hogy a zombori közönség magasabb igényeit igazoljuk, ki valóban klasszikus műsorával anyira megnyerte pártfogását, hogy émenetekkor valószínűsége dicsekedhet zengett. A színpadnak még akkor is fizést kellene nevelni, ha az nem volna meg!

Pentek, márczius hó 9-én K. Iványi Mariska jutalomjátékául s Kövessy A. mint vendég közreműködésével „A Primadonna”; énekes bohózat 3 felvonásban. Irta Kövessy A., zenéjét szerző Tombor Aladár. — Nem óhajtván bővebben méltatni az előadott darabot röviden anyi ismertetést közlünk, hogy a bohózat tárgya egy széles körben ismert fővárosi orpumi primadonna életéből van merítve s hogy a szereplő egyének legtöbbje elég alkalmas karikatúrát képez arra nézve, hogy a közönséget, mely igaz nem anyira a darab, mint inkább a jutalmazott kedvéért töltötte meg ez alkalommal a színházat, az egymást követő jelenetek egész sorozatán át folytonos gyönyörűen tartsa és megkacagtatja. K. Iványi Mariska irányában a közönség igen hálsáknak bizonyult, nemcsak hogy zsufozásig meg töltötte a színházat, sőt szép, értékes koszorúval és csokorral is meg ajándékozta a művésznőt s tiltetésszerű tapsoknál részeseitette. No de erre ő, mint társaságunk operette személynének lelke csakugyan rászolgált s most is — dacára a nem éppen látás szerepnek — teljesen megfelelt várakozásunknak. — Kövessy A. a szabadkai színház ledvenez komikususa — egyszeri fellépéséből következtetve — nem mindennapi tehetség, ki bizonyára a finomabb komikumot is érvényesíteni tudja, sikerült kupléival köztetszést aratott. Polgár jellemző svíhák alakot mutatott be, sőt Sárközy is jó szerepre talált az ügyetlenkedő vidéki balek alakjában.

Szombat, márczius hó 10-én Richard király szöktetése, operett 3 felvonásban. Klein Hugó után átdolgozta Ferényi Mór. Zenéjét szerző Kerner J.

A darab hőse Oroszlánzivű Richard, Anglia királya, (Sárközy) ki Lipót osztrák herceg által Edburgban Bécs mellett, Lipót herceg kéjlikében egy mulatságon fölismertetik el lesz fogva és Trifels várába zárva. Richard kedvese, Guttenstein Felician grófné (K. Iványi Mariska) és énekesse Blondel (Timár) által a fogságból kiszabadítva, visszatér Angliába és elfoglalja a trónt.

E szövegét Fenyéri Mór felosztotta három felvonásra. Bonyodalom a szövegben ép nincs. Hogy pajkoskodó jó kedv és tréfa ne hiányozzon, meg lett teremtve a Keselyűkvi lovag, Trifels várparancsnoka (ifj. Polgár Károly), ki folyton, a rabló-lovag korában elkövetett tetteit dícsőíti és káromkodásait, a mostani állása fölött, „hogy a macska rugja meg”, rendkívül szép szóllamban ölti, még pedig többször mint kellene, vagy pedig kellemes lenne. A második trétás alak a Tichtenthalhi Tutz (Kishonti). A mi a zenét illeti, Kerner nem bánt el egyformán a három felvonással. Az első felvonásnak sok jutott, a másodiknak kevesebb, a harmadiknak már ép semmi, hanem csak is első felvonási reminiscenciák. Az operett dallamai nagyon ismerősen esengettek. Hallottuk a Raymund nyitány egy részét, „das ist die Liebe“-féle keringőt induló tempóban, és egy szerb dallamra felépülő főmotívumot, a „Hajnal csillag“ dallamot. A karok, keringő tempóban sok reminiscenciákat ébresztenek.

Nagyon tetszett az első felvonásban Richard

belépő dala. Sárközy ma rendkívül jól volt disponálva, jó énekelte és szépen játszott.

Kár volt a dallamot egy hanggal nem mélyebbre transponálni, mert Sárközynek közép és mély hangjai nagyon szépek és erőteljesek.

K. Iványi Mariska ma nem igen volt disponálva, hangja fátyolozott, fáradt volt. Ami kedves primadonnánktól más játékokat vártunk és pedig joggal, mert tud, ha akar. Jó estéje volt Timárnak, ki nagyon helyesen fogta fel egy a bűvészs szerepét, mint a dalnokét. Csak több súlyt fektessen a hang modulációjára. Polgár Károly mint mindig, ugye ma is kitűnő volt. Legyen a szerep magában véve bármily rossz és üres, Polgár mindig jót alkot belőle. Benkő Jolán és Kishonti a jó kedv élesztését tűzték ki feladatuk, ami sikerült is nekik.

Lányi Szidi szépen énekelte és kedvesen játszott. Mennél többet haljuk e kedves színésznőt, annál többre becsüljük fáradságát és szorgalmát. Ami az összejáratot illeti, a karmester fáradságával meg lehet elégedve, mert a mai előadás a legjobbak közé tartozott.

A mai est közönsége az operett első és második felvonását tartózkodással fogadta, a 3-ik felvonást pedig alig követte már tetszésnyilvánítás, — de azért egész estén át jól mulatott.

Vasárnap, márczius hó 11-én „Falú Rossza“ t adták a közönségünk, melynek már elég alkalma volt Tóth Ede o legérdekesebb alkotásában gyönyörkedni, most is rokonszenvesen fogadta a kiváló népszínművet s ezúttal is tanujelét adta ama ténynek, hogy jó régi darabok előadásán sokkal inkább tud lelkesülni, kétesértékű s teljesen bécs nélküli újdonságoknál. A szereplőknek természetesen nem kellett a kezdet nehézségeivel küzdeniök s többé-kevésbé mindannyian meg is állották helyüket. K. Iványi Mariska, mint Finom Rózi — elég kaczer menyecske volt; Megyaszay Bátki Ferenc jól adta, Véber Ferike pedig — Boriska személyesítője — ügyesen és hatásosan játszott. Kishonti Gonosz Pistája nem volt az a tösgyökeres eredeti bakter alak, kinek minden mozdulata, minden jelenete oly jellemzős, oly mulatságos; Sárközy pedig — Gündör Sándor szerepében némi indispozícióval látszott küzdeni s különösen az utolsó felvonásban már alig győzte hanggal. — A többi ismert alakok Hegedűs, Morvay és Polgár interpretációjában jól érvényesültek s a hatásosabb jelenetek alatt több ízben tetszést arattak. —

Hétfőn, márczius hó 12-én Morvay-t. jutalomjátékául színe került az „Erdő Szepa“ dráma 5 felvonásban 8 képpel Feuidet Octave-tól. A francia társadalmi színművekben oly gyakran felhasznált tárgyat, a munka emberei s az ősi név birtokosai közötti összehitűzést, dolgozza fel itt is a költő; de oly husszúra nyujtva s oly zűszűsgeltemen részletességel, hogy a néző a felvonások és képek egész sorozatán át kifárad s türelmetlenül várja a véget, mely természetesen a munka bajnokainak győzelmével nyer előrelátható megoldást. Morvay tehetsége és szorgalma ismeretes színháztalálgató közönségünk előtt s hogy az a nézőtört még sem töltötte meg teljesen, azt az e hétre kitűzött változatos műsorunk lehet tulajdonítani, valamint a director úr által számításba nem vett azon körülménynek, hogy a hétfői és pénteki erőltetett előadásokkal a publikumot is ki lehet fárasztani, nemcsak a színészeket. Az „Erdő szépe“ előadása különben sikerült volt, s a jutal-

mazotton kívül különösen Véber Ferikének és Megyaszay-nak jutott ki bővebben a tapsból és elismerésből. —

Irodalom, művészet.

A „Nemzeti Hírlap“ 1894. évi márczius 7-iki számában következőleg nyilatkozik: Magyarország történelmünk a ponyván. I-nét megjelent három fűzet a Bönghéri János szerkesztésében megindult életre-való vállalatból. A 4. fűzet címe: Szt István a magyarok első ki rályának érdekes története. Tartalma: Szt. István Erdélyben és Bolgarországban. Imro herceg. István király és gonosz rokonai. Bálványosvár. Az 5. fűzet címe: Az első magyar királyok és rokonai a m. kir. hercegek viselt dolgai. Tartalma: Béla párvádala. III. Henrik kudarca a Vértes alatt. Korona és kard. A cserhalmi ütközet. Nándorféhevár ostroma. Salamon bujdosása és halála. A 6. fűzet címe: Szt. László magyar király világ-szép története. Tartalma: Szt. László király. A szegény ember és a király. Szt. László kútja. Szt. László pénze. Szt. László füve. Szt. László és a keresztveszítetek. — A fűzeteket kiadja a Rózsa Kálmán és neje könyvkiadó cég Budapesten. A fűzetek ára 2 és 4 kr. közt váltakozik

A „Regény Szalon“ 5-ik száma fekszik már előttünk, ami ismét alkalomul szolgál nekünk arra, hogy a kiváló tartalmu, pompás kiállítású és fűzetenként 80 hasábra terjedő szépirodalmi folyóiratról a legszívesebben emlékezzünk meg. — Hogy mily híven teljesíti Zempléni P. Gyula a lapja s maga elő tűzött programot, mely szerint az idegen nemzetek legjellegesebb irodalmi termékeit mutatja be hazánk nyelvén, azt az eddig megjelent fűzetek óriási anyaghalmaza igazolja a legfényesebben A francia, a spanyol, a leipzigi regényirodalmat és nemzetek legelső íróival van képviselve, Daudet, Pedro de Alarcon és Rodziewicz Mária azok, kik a „Regény-Szalon“-ban egytűvé kerültek és „Az evangélista nő“, „A tékozló“, „Szerelemből“ az a 3 nagy regény, melyek már magukban felérnek a folyóiratnak egész évi előfizetéséi árát. Coppee, Sladek, Will Carleton, Hammerling, Probst, Steochetti a poeták, kik a francia, cseh, amerikai, német és olasz Parnassusom is fejedelmek. — A „Regény Szalon“ kiadóhivatala (Budapest Nép-színház-utca 26. sz.) a régi számokat folyton pótolgatja és így az unjonnan belépő előfizetők az egész évfolyamot bármikor meg-szereshetik. — A lap előfizetési ára negyedezcent 2 frt. Mutatványszámok bárhova szívesen küldetnek,

Nyiltér.)*

Tekintetes szerkesztőség!

A közel multban, mint tudni méltóztatik, a gör. kel. szerb egyház és az állam érdekében két rőpiratot hoztam nyilvánosságra a szerb patriarcha Brankovics György ellen. Miatán pedig ő szentsége a maga becsületének érdekében törvényes uton nem akar magának elégtételt szerezni azon állításaimmal szemben, melyekben ő szentségét a sikkasztás és csalás büntetteinek elkövetésével vádoltam; hanem körúton, — a szerb egyházközönség által rendezett demonstrációk — s újságok útján, mint pl. a „Zastava“ és „Ujvidék“ útján ellenem támadásokat intézett; ugy nemcsak a gör. kel. szerb egyház és az állam érdekében, de a magam becsületem érdekében és a m. kir. sajtóbírósg előtt vizsgálatot indítottak, a büntetőkönyv 203. §. i. 8. pontja értelmében, magam ellen, mint ki rőpiratot által az említett paragrafusba ütköző büntető eslekményt elkövettem! Az igazság csakis bíróság előtt kerülhet napvilágra!

Kérem sziveskedjék jelen nyilatkozatomat nyilvánosságra hozni.

Ujvidéken, 1894. évi márczius hó 5-én.

Kiváló tisztelettel

Dr. Grujics János.

*) E rovat alatt közöltékért nem vállal felelősséget A szerk.

500 frt.

Minden tüdőbetegnek, aki a világhírű Maltose praeparat használatát követően, biztos segínyt és könnyebülést nem talál. Köhögés rekedtség, nehéz légzés, tüdő és gégehurut stb. már néhány nap múlva elmaradnak. Ezektől fényes eredménnyel használtatott, amiről elismerő levelek több tekintélyektől megtekinthetők

Maltose nem titkos szer, hanem malata és tengeriből készítették. Eladása minden államban engedélyezve van.

Ara 3 frt. 6 üveggel 5 frt
12 üveggel 9 frt.

Zenkner Albert

a Maltosen praeparat feltalálója

Berlin S. O

Szétküldés bérmentve.

COGNAC

Czuba-Durozier & Co.

francia cognagyár

FROMONTOR.

Vezérigénytelőség

Ruda és Blochmann Budapest.

Minden köhögés

valamint mindennemű chatarus megbetegedés a légesőben, gégebaj, tüdőbaj, továbbá lélekzési nehézségek, szűkmellűség, nyálkásság, számarhurut, gége csiklandás és kezdő tuberkulózis leggyorsabban eltávolíthatnak, a már évek óta jó hatásúnak elismert „Szent György tea“ egy csomag ára 50 kr., és a hozzá tartozó „Szent György porok“ egy doboz ára 50 kr., a használati utasítással együtt. Pár napi használat után már is észlelhető ezen gyógyszer hatása. Két adagnál kevesebb nem küldetik szét. Pósta-szétküldésnél 20 krral több számítottatik. Megrendelhető csakis a „Szent Györgyhöz“ címzett gyógyszer-tárban Bécs, V/2 Vimmergasse 33. Kérjük az összegnek pósta utalvány útján való előzetes beküldése.

Megjelent:

Frommer A. Herrman UTÓDA

mag- és növénykereskedése

Fióküzlet:
VI., Andrassy-út 1. sz.

BUDAPEST

Főüzlet:
V. Tükör-utca 5. sz.

diszes tavaszi főárjegyzéke.

Kívánatra ingyen és bérmentve küldetik meg.

MAGASAN CONCENTRÁLT

2-6

M Ű t r á g y a

egyedüli főárátára.

Ingyen melléklet minden rendeléményhez.

„Idegesség.“

Ideg-Nöibetegség, Idegkór, Ifjúkori tévelygések utóhatása. gyógyít alaposan régen elismert mód szerint a legkétségesebb esetekben anélkül hogy a foglalkozásban zavarna. Kezeléshez küldje a beteg, kimerítő leírását betegségének, és azon gyógymódoknak melyeket már használt

J. Eiger, specialista

BERLIN, Danzigerstrasse

Nyilttér.

Hurutos bántalmaknál
nevezetesen a légzőszervek hurutjánál, náthánál stb.

MATTONI-FELE

GIESZHUBER

BRUNNEN

a legjobb sikerrel alkalmazható. Egy tizedik. vala. hit. egy nyolcadik rész tejfel vagy vízre a legkifinomultabb és leg-
tisztább szar- és bajok lehelőleg gyors szűntesse. De az
emésztő és nemző szervek, valamint a hólyag bajjainak
is Mattoni Giesz-hibjére már bosszú sőt óta, mint kintán
gyógyereji szar van elismervé.

* E rovat alatt közlöttékert nem vállal felelősséget. a szorok.

Hirdetések

Máriaczelli Gyomorceppek

magyarországi főfaktár:

Török József Gyógyszerháza
Budapest, Király utca 12. sz.

Magyarországi főfaktár:

Urbán György Gyógyszertár
Zombor, Galle E. gyógyszer. Apatin; Révay Th. gyógyszer. Petrysz.
Balogh. gyógyszer. Szt. Tamás; Barakovits L. gyógyszerésznél.

Urbán György Gyógyszertár
Zombor, Galle E. gyógyszer. Apatin; Révay Th. gyógyszer. Petrysz.
Balogh. gyógyszer. Szt. Tamás; Barakovits L. gyógyszerésznél.

Magyarországi főfaktár:

Török József Gyógyszerháza
Budapest, Király utca 12. sz.

Magyarországi főfaktár:

Urbán György Gyógyszertár
Zombor, Galle E. gyógyszer. Apatin; Révay Th. gyógyszer. Petrysz.
Balogh. gyógyszer. Szt. Tamás; Barakovits L. gyógyszerésznél.

1996 szám tkv 94.

Arverési hirdetményi kivonat.

A zombori kir. törvényszék mint telek-
könyvi hatóság közhírré teszi, hogy Pótz József végrehajlatának Fránya István végrehaj-
latát szenvedő elleni 1450 ft — kr tőkeköve-
telés és járulékai iránti végrehajtási ügyében
a zombori kir. törvényszék (a zombori kir.
járásbíró) területén lévő Sztanisits község
határában fekvő a sztanisitsi 2028 sztjvkvien
Franya István és neje szül. Trenka Anna
tulajdonánál bejegyzett A I 1-8 sorszámú
foglalt 1/4 telekterületből Fránya Istvánt felérés-
ben megillető jutalékra 891 forintban ezen-
nel megállapított kikiáltási árban elrendelte,
és hogy a fennebb megjelölt ingatlan — az
1894. évi április hó 28-ik napján dél előtt 10
órákor Sztanisits község házánál megtartandó

nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási
áron alól is Fránya Mihály árverési feltételek-
et be nem tartott árverési vevő terhére és
veszélyéve eladatni fog.

Árverezni szándékozóik tartoznak az
ingatlan becsárának 10%-át vagyis 88 ft 10
kr. készpénzben, vagy az 1881: LX. t.-cz.
42. §-ában jelzett ártollammal számított és az
1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt
igazságügyministeri rendelet 8. §-ában, kije-
lölt övadékképes értékpapírban a kiküldött
kezéhez letenni, avagy az 1881: LX. t.-cz.
170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított sza-
bályszerző elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Zomborban 1894. évi márczius hó 3-ik napján.

A zombori kir. tszék mint telekkönyvi hatóság.

Radány kir. tszéki bíró.

BÁRÓ Rédl Béla

úr keletiből méneséből alább elősorolt szamfe-
letű lovak folyó évi április 2-án Szabadkai
I-kör Szerdahelyi utca 10 számú urasági
udvarban délelőtt 10 órákor szabalkéből
nyilvános árverés uján eladatni fognak.

- 6 darab különböző kortú, hasas és meddő [kaneza.
- 6 darab 4 éves esikó.
- 1 darab 3 éves mén.
- 2 darab 1 éves esikó.

Uradalmi tisztartóság.

KLYTHIA
A BŐR ÁPOLÁSÁRA

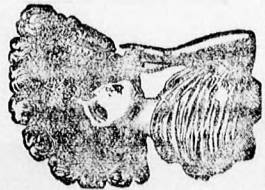
ZSIRPUBER
Az arczbőr szépségés és FÉNYTÁSA

Legelőgánsabb toletté bál és salompüter felét, rüsz-
sain vagy sárga.

Vegyileg megvizsgálva és ajánlva Dr. J. J. Poll és
k. tanár által Bécs-ben.

Elismervő levelek e legújabb körökben minden díhoz
hoz mellékelve.

Taussig Gottlieb
főfaktár: BECS I. Wollzeile Nro 3.
Kapható: a legtöbb illatszert, drogus és gyógyszerterületen.

Egy doboz ára 1 20
elküldés utánvet vagy
az összeg előleges be-
kalkulása után.

Birtokvétel.

Készpénzfizetés mellett kerestetik azonnali megvételre.

Egy nemesi birtok

az ár mehet 150.000 frtig

és egy uradalom

500.000 frtos árban

csinos kastély

jó gazdasági épületek, termékeny szántó föld, értékes erdő kivantatik.

Ajánlatok csakis birtokosoktól.

PATZ RICHARD, Bécs, Margaretenstrasse 12.

Ezen labdacsek minden tekintetben hasonló preparátumok elé helyezendők, mert mindennemű káros alkatrészeketől mentek, a legnagyobb eredményel használják hasbetegségeknek, meti vértisztító hatású és nines gyógyszer, mely könnyebben s a mellett teljesen ártalmatlan!

hasrekedést

a legtöbb betegség ezen bizonyos forrását eltávolítja Cukorzottcsüknél miatt még kis gyermekek is szívesen veszik be. E labdacseknek **Pilka** tanár, udvari tanácsos igen hízelgő bizonyítványt állított ki.

♣ Egy dohoz ára 15 labdacsekal, 15 kr. egy tekeres ára 8 dobozmal, 120 labdacsekal, 1 fnt.

Figyelmeztetés

Utánzatoktól óvakodjanak kérjenek kizárólag Neusten-icé Erzsébet labdacset, csak akkor valódi ha minden dobozon törvényesen bejegyzett védjegyünk piros nyomással „SZENT LEOPOLD” Bécs a Planka és Spiegelgasse sarkán van ellátva.

Főraktár: **Bécs NEUSTEIN FR.** gyógyszerháza „a szt. Lipóthoz” a Planken és Spiegelgasse sarkán.

Világáruccik. — Minden országban fényesen bevezetve.

K Sarg-féle

Elismert nélkülözhetlen fogtisztító szer

KALODONT

(Egészségügyi hatáság által megvizsgálva)

Igen alkalmas utazásnál. Zamatos, üdítő. **Mindenütt kapható.**

Hogy egészségünkre és jólétünkre nézve a jó emésztés a legfontosabb, azt mindenki tudja, de nagyon kevésbé vannak figyelemmel arra, hogy a legelső feltételei ennek, a jó és egészséges fogak. A régi példabeszédet „csak ha jól rágsz, emészthetsz jól” nem lehet eléggé ismételni.

Thomas E. M. csász. titkár, udvari fogorvos Bécsben, dr. Koch tanár és más tudós auktoritások, végre dr. W. D. Müller tanár a fogorvosi egyetemen Berlinben kiadott művében „A szájüreg mikroorganizmusa” Lipse 1892. meggyőzőleg kimutatták, hogy a nedvesmeleg szájüregben folytonosan, hihetetlen mennyiségben képződnek méregtartalmú anyagok, és hogy az azokból keletkező, sokszor igen veszélyes betegségek, csakis a szájak rendszeres és lelkiismeretes tisztítása által kerülhet kel. A belső összeköttetés „elrontott száj” és „elrontott gyomor” között még csak ezen tüzetes vizsgálások után állapított meg.

Csupán csak víz, nem távolíthatja el ezen méregtartalmú anyagokat, Ez csak is egy antiszeptikus hatást, gondosan készített, fogtisztító-szer által, mely reggel és este használandó, érhető el, mint a milyen a „Sarg-féle Kalodon” melynek egyre növekvő, most már milliókra menő használata, a egjobban bizonyítja annak értékét.

Rousseau mondá: „Egy asszony szép fogakakal nem lehet csunya!” De nemcsak a szépsége egy neve tő szájak érhető el a fogak ilyen ápolásánál, biztosítják maguknak, ami sokkal fontosabb, az egészséget és jólétet egész késő öregségig.

Elismerése a mondottaknak és megrendelések a legfelsőbb körökben, minden darabhoz mellékelve vannak.

Vigyázzunk a csomagolásnál egyforma, csalásra számított, értéktelen utánzatoktól.